

СЕКЦІЯ 4. ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Дем'янчук О. І.

*доктор економічних наук, професор кафедри фінансів та бізнесу,
директор Навчально-наукового інституту міжнародних відносин
та національної безпеки,
Національний університет «Острозька академія»
м. Острог, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-593-1-21>

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ УКРАЇНИ

Україна, попри четвертий рік повномасштабного вторгнення, залишається в більшості секторів економіки інвестиційно привабливою. А також потребує значних інвестицій для відновлення та зростання української економіки, яка за даними звіту RDNA4 Світового банку, протягом наступних десяти років потребуватиме близько 524 мільярдів доларів США [1]. За даними звіту Стратегічні інвестиції у відновлення та модернізацію є критично важливими для вступу України до Європейського Союзу та забезпечення її довгострокової стабільності, а також надають можливість відбудувати та зміцнити ключові сектори економіки.

Аналізуючи зміну індексу інвестиційної привабливості України за 2021–2025 рр., що відображено на рисунку 1, вказуємо на те, що у 2025 році, цей показник практично досягнув значення 2021 року.

За даними дослідження, проведеного Європейською Бізнес Асоціацією у співпраці з NEQSOL Holding, кількість компаній, які планують інвестувати в Україну, зросла до 70% у 2024 році, а в 2025 році цей показник зріс до 72%, при тому, що у 2023 році становив лише 57%. Це свідчить про зростаючий інтерес інвесторів до України у складний період. Серед основних факторів, що позитивно впливають на інвестиційну привабливість України, бізнес-лідери відзначали надання Україні статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу, скасування мит і квот на український експорт, а також «транспортний безвіз» з ЄС. Додатково варто зазначити значний прогрес у цифровізації державних

послуг та приєднання України до об'єднаної енергосистеми ЄС, що також сприяють зміцненню інвестиційної привабливості. Серед негативних факторів залишаються російська воєнна агресія, корупція, слабка судова система, тіньова економіка та атаки на енергосистему країни. Зокрема, 81% опитаних вважають, що обмеження валютних операцій негативно впливає на інвестиції [3].

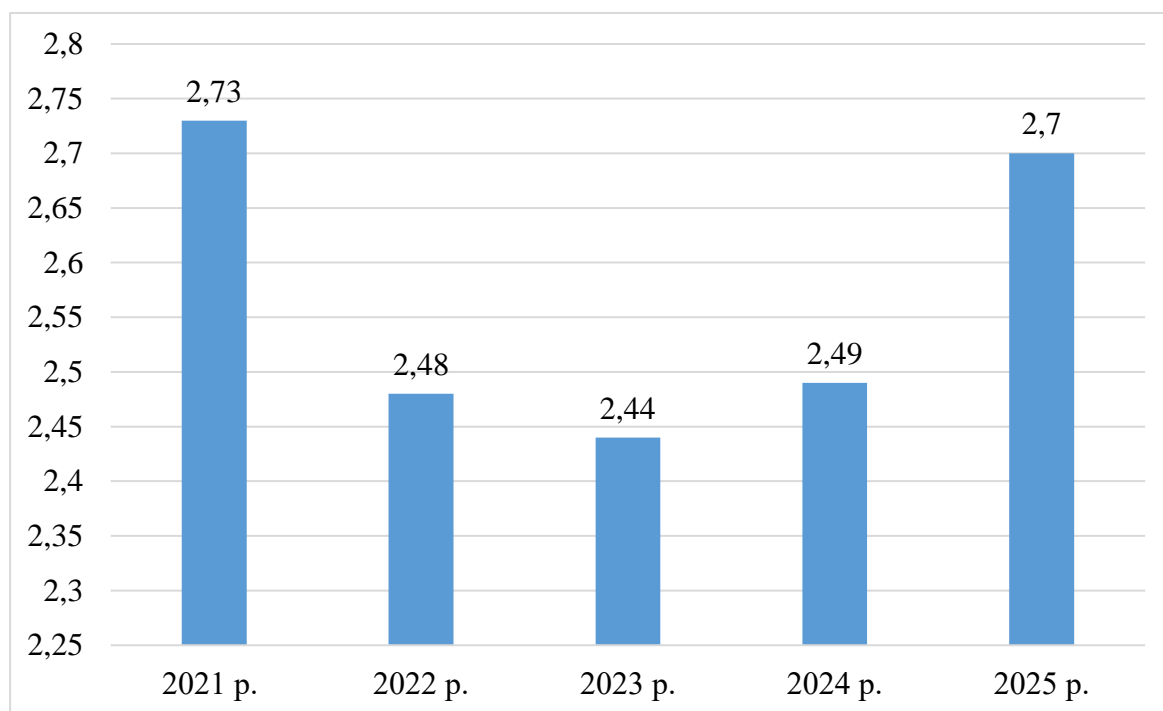

Рис. 1. Зміна індексу інвестиційної привабливості України за 2021–2025 рр.

Джерело: [2]

Однак, незважаючи на позитивні зміни в інвестиційних планах, 71% керівників вважають, що інвестиційний клімат у 2025 році залишається несприятливим. У 2024 році цю думку висловлювали 79% опитаних, а у 2023 році – 84%. Крім того, 52% компаній зазнали втрат внаслідок бойових дій, що підкреслює ризики, пов'язані з інвестуванням в Україні.

Дані Міністерства фінансів України щодо обсягів прямих іноземних інвестицій в українську економіку відображають значне зменшення у порівнянні з 2021 роком. У 2025 році обсяг прямих іноземних інвестицій в Україні склав лише 1822 млн. дол. США, що на 4865 млн. дол. США менше 2021 року (табл. 1).

Згідно з новим звітом PwC «Дослідження інвестиційних можливостей відбудови України: стратегічний підхід для інвесторів»,

найбільші можливості для інвестицій зосереджені у сільському господарстві, енергетиці, інфраструктура, відновлення та розвиток, IT-сектор, MilTech та HiTech та видобутку корисних копалин.

Таблиця 1

**Динаміка зміни обсягу прямих іноземних інвестицій в Україні
за 2021–2025 рр.**

(млн. дол США)

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р.
Обсяг прямих іноземних інвестицій в Україні	6687	1152	4247	3329	1822
Абсолютний приріст	–	-5535	+3095	-918	-1507

Джерело: побудовано автором на основі джерела [4]

Одним із найпривабливіших для інвестування в Україні лишається агросектор. Україна є найбільшим власником чорноземів у світі. Крім того, кліматичні умови у нас найбільш сприятливі для вирощування різноманітних культур. Навіть сьогодні у країні продовжують розвиватися технології обробки землі. Як наслідок, привабливість та вартість землі продовжує зростати, а інвестиції в цей актив будуть збільшуватися. Український аграрний сектор потребує приблизно 55 мільярдів доларів США для відновлення. Інвестиції у модернізацію сільськогосподарських технологій та покращення ланцюгів постачання сприятимуть підвищенню продуктивності. Застосування інноваційних технологій, таких як аналіз врожаю на основі даних та автоматизовані системи зрошення, підвищать ефективність використання ресурсів та забезпечать сталий розвиток.

Другим привабливим є енергетичний сектор, який потребує близько 68 мільярдів доларів США для відновлення. Український уряд пропонує значні стимули для інвесторів, які зосереджуються на розвитку відновлюваних джерел енергії. Для забезпечення довгострокової стійкості енергетичного сектору необхідно використовувати вдосконалені системи управління енергомережами та нові підходи до технічного обслуговування, що оптимізують розподіл енергії та зменшують операційні ризики.

Крім того, Україна потребує близько 78 мільярдів доларів США для інвестицій в інфраструктуру, включаючи дороги, мости, житло та інші

ключові галузі. Сегмент житлового будівництва потребує приблизно 84 мільярдів доларів [5]. Після завершення бойових дій на території України очікувано, що значні інвестиції будуть спрямовані на відновлення критичної інфраструктури, житла, доріг, міст тощо. Це підвищить попит на будівельні матеріали, а це нові перспективні напрями для інвесторів.

Також значний потенціал має й ІТ-сектор України. На сьогодні у нас один з найнижчих відсотків зайнятих у цій галузі. У той час як в Євросоюзі середній відсоток зайнятих в ІТ-сфері становить 4,8%, в Україні станом на 2023 рік цей показник був на рівні 2,7%. Серед країн ЄС Україна випереджає лише Румунію та Грецію. Саме тому ІТ-сектор України є доволі перспективним напрямом для інвестування, враховуючи те, що він не потребує суттєвих перших витрат.

Впродовж четвертого року війни наступним привабливим сектором є MilTech та HiTech. Протягом цих років Україна стала центром випробування оборонних технологій, нових видів озброєнь і тактики їх застосування. Вже сьогодні ринок оборонних технологій коштує понад \$600 млрд і, як очікується, зростатиме щонайменше на 5% на рік. Інвестори вклали в цей сектор щонайменше \$1 млрд через кооперацію та створення екосистеми, з потенційним зростанням експорту щонайменше на \$1 млрд на рік. Крім того, екосистема оборонної промисловості тісно пов'язана з інноваціями та системою освіти, які також виграють від відродження цього сектору.

Україна володіє значними запасами корисних копалин, таких як залізна руда, вугілля та рідкісноземельні елементи, які є критично важливими для багатьох галузей промисловості. Вдосконалення технологій видобутку підвищить ефективність інвестицій у цей сектор.

Україна, як країна з величезним потенціалом для економічного розвитку, продовжуватиме привертати увагу міжнародних та вітчизняних інвесторів. Інвестиційна привабливість України у 2026 році насамперед залежатиме від сукупності внутрішніх і зовнішніх факторів, які впливають на економіку країни, правову систему, політичну стабільність та конкурентоспроможність

Першим фактором серед яких є продовження повномасштабної війни. Найважливішим викликом залишається війна, яка призводить до руйнування інфраструктури, втрати людських ресурсів та зниження інтересу інвесторів через підвищений ризик.

Другим фактором є корупція та слабкість інституцій. Проблеми корупції залишаються одним із найбільших бар'єрів для іноземних інвесторів. Неefективна судова система, бюрократичні перешкоди та

відсутність прозорості в ухваленні рішень знижують рівень довіри бізнесу до держави.

Третім фактором є податкове навантаження. Попри реформування податкової системи інвестори часто стикаються з нестабільністю податкового законодавства. Непередбачувані зміни правил гри ускладнюють довгострокове планування для бізнесу.

Четвертим фактором є енергетична криза. Питання забезпечення енергетичної незалежності залишається ключовим для України. Розвиток «зеленої» енергетики постає перед труднощами через обмежене фінансування, затримку виплат та зміну умов для інвесторів.

Заключним фактором є доступ до кредитних ресурсів. Високі кредитні ставки, низька довіра банків до малого та середнього бізнесу, а також обмеженість фінансових інструментів для підтримки інвестицій ускладнюють зростання національної економіки..

Література:

1. Оновлена оцінка потреб України на відновлення та відбудову. Worldbank. URL: <https://www.worldbank.org/uk/news/press-release/2025/02/25/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released>

2. Індекс інвестиційної привабливості України 2024. Європейська бізнес асоціація. URL: <https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2024/11/UKR-Invest-Index-2024.pdf>

3. Інвестиційний клімат в Україні покращується: 70% опитаних компаній інвестуватимуть в Україну попри війну. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/news/investycijnyj-klimat-v-ukrayini-pokrashhuyetsya-70-opytanyh-kompanij-investuvatymut-v-ukrayinu-popry-vijnu/>

4. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Україну. Міністерство фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/>

5. Сільське господарство, мінеральні ресурси та енергетика – пріоритетні галузі для інвестицій у відбудову України – звіт PwC. URL: <https://www.pwc.com/ua/uk/survey/2025/haluzi-dlya-investytsiy-u-vidbudovu-ukrayiny.html>